

LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO PROJEKTO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IR BRAZILIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS SUTARTIES DĖL SAVITARPIO TEISINĖS PAGALBOS BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE RATIFIKAVIMO“

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos ir Brazilijos Federacinės Respublikos sutartis dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose (toliau – Sutartis), pasirašyta 2022 m. birželio 2 d. Vilniuje, pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą priskirtina prie ratifikuotinų tarptautinių sutarčių. Sutarties ratifikavimas Lietuvos Respublikos Seime yra būtina sąlyga šiai Sutarčiai įsigaliooti.

Šiuo metu teisminis bendradarbiavimas su Brazilijos Federacine Respublika nėra intensyvus ir kol kas neturima duomenų, atskleidžiančių galimus Lietuvos Respublikos ir Brazilijos Federacinės Respublikos bendradarbiavimo savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose klausimais mastus. Atsižvelgiant į didėjančias tarpvalstybinio nusikalstamumo apimtis, taip pat sparčiai intensyvėjantį asmenų judėjimą tarp valstybių, praktinis poreikis taikyti ratifikuojamą sutartį gali tik didėti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Teisinio reguliavimo bendradarbiavimui dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose tarp Lietuvos Respublikos ir Brazilijos Federacinės Respublikos nėra. Lietuvos Respublika teisinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje pasisako už tarptautiniais susitarimais pagrįstus santykius. Šiuo metu, kai nusikaltimų skaičius sparčiai didėja ir kai įtariamai padarę nusikaltimus asmenys gali padaryti nusikaltimus vienos valstybės teritorijoje, o vėliau išvykti į kitą valstybę, tuo tarpu, kai teisėsaugos institucijos gali vykdyti jurisdikciją tik savo šalies teritorijoje, tokių sutarčių sudarymas ir pasirašymas yra būtinas. Sutarties sudarymo svarbą įrodo ir tai, jog Brazilijos Federacinė Respublika nėra Europos Tarybos nare ir daugelio praktikoje iškilančių problemų negalima išspręsti vadovaujantis tarptautinėmis konvencijomis, kurias Lietuvos Respublika yra ratifikavusi.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublika yra pasirašiusi dvi tarptautines dvišales sutartis reguliuojančias savitarpio teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose: Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybės sutartį dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose, Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Arabų Emyratų sutartį dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose (pasirašyta 2022 m. lapkričio 4 d., dar neratifikuota) bei 12 teisinės pagalbos sutarčių, be teisinės pagalbos civilinėse, šeimos bylose kartu reguliuojančių ir savitarpio teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose.

2018 m. rugsėjo 26 d. Lietuvos Respublika su Brazilijos Federacine Respublika pasirašė sutartį dėl nuteistų asmenų perdavimo (Lietuva ratifikavo 2019 m. liepos 11 d, Brazilija dar neratifikavusi).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Sutartimi bus sukurtas teisinis pagrindas Lietuvos Respublikos ir Brazilijos Federacinės Respublikos teisėsaugos institucijų veiksmingam ir visapusiškam teisiniui bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, suteiks abipusį teisinį pagrindą savitarpio pagalbai baudžiamųjų bylų tyrimo, baudžiamojo persekiojimo bei teismo nagrinėjimo srityse.

Pagal Sutartį teisinė pagalba bus vykdoma tiriant nusikaltimus, persekiojant už juos ir užkertant jiems kelią bei atliekant procesinius veiksmus baudžiamosiose bylose, taip pat apims: dokumentų įteikimą; asmenų parodymų arba pareiškimų paėmimą; asmenų, kurių laisvė apribota, perdavimą parodymų davimui ar kitais tikslais; kratos ir arešto prašymų vykdymą; dokumentų, protokolų ir kitų įkalčių pateikimą; ekspertų atlikto asmenų, objektų ir vietų vertinimo rezultatų gavimą ir pateikimą; asmenų buvimo vietos ar tapatybės nustatymą; nusikalstamu būdu gautų pajamų ir nusikaltimo priemonių nustatymą, suradimą ir kardomųjų priemonių, įskaitant nusikalstamu būdu gautų pajamų ir nusikaltimo priemonių valdymo teisės apribojimą, areštą bei konfiskavimą, taikymą, taip pat su tuo susijusią procesinę pagalbą; turto grąžinimą, ir visas kitas teisinės pagalbos formas, kurios leidžiamos pagal prašomosios valstybės įstatymus.

Sutartimi apibrėžiami teisinės pagalbos teikimo atsisakymo pagrindai, pagalbos prašymų vykdymo tvarka ir kiti procesiniai veiksmai, pavyzdžiui, apklausų vykdymas vaizdo konferencijų būdu, banko informacijos identifikavimas. Taip pat Sutartyje įtvirtinta nuostata, kad komunikacija tarp šalių bus vykdoma elektroninių ryšių priemonėmis (išskyrus išimtinis atvejus).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomos teigiamos įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šiame aiškinamajame rašte. Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus įstatymo projektą, tiesioginio poveikio kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto įgyvendinimas nesusijęs su verslo sąlygomis ir jo plėtra.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą Sutartis priskirtina prie ratifikuotinių Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių. Priėmus įstatymo projektą, nereikės priimti naujų ar keisti galiojančių teisės aktų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderinti su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Visos reikiamos išlaidos Sutarčiai įgyvendinti bus dengiamos iš Sutartį įgyvendinančioms institucijoms patvirtintų bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Teisės aktų projektai be pastabų suderinti su Generaline prokuratūra, Vidaus reikalų ministerija.

Teisės aktų projektai atitinkamai patikslinti atsižvelgiant į Užsienio reikalų ministerijos ir Finansų ministerijos techninio pobūdžio pastabas.

Pažymėtina, kad neatsižvelgta į Užsienio reikalų ministerijos pirmą pastabą dėl Nutarimo projekto pavadinimo ir antrosios pastraipos patikslinimo, kadangi, kaip nustatyta Teisės aktų projektų rekomendacijų 112 p., jei teisės akto, institucijos ir pan. pavadinimas, prasidedantis žodžiais „Lietuvos Respublikos“, minimas ne kartą, pirmą kartą parašius visą pavadinimą, toliau jis gali būti rašomas be žodžių „Lietuvos Respublikos“, papildomai neįvedant trumpinio. Vieną kartą tekste nurodžius sutrumpintą pavadinimą, toliau tekste jis turi būti rašomas nuosekliai be žodžių „Lietuvos Respublikos“. Teisės akte nurodant pareigų pavadinimą, jis paprastai rašomas be žodžių „Lietuvos Respublikos“ ar „Lietuvos“. Nebent tai yra išimtinis atvejis. Taip pat neatsižvelgta į Užsienio reikalų ministerijos antrą pastabą dėl teisės akto pavadinimo nurodymo, teikiant nuorodą į kitą teisės aktą, kadangi manytina, jog tokia praktika, nenurodyti teisės akto pavadinimo yra klaidinga. Teisės aktų projektų rekomendacijų 88 punkte nustatyta taisyklė nuorodoms tokiu atveju nesuteikia jokių išimčių.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„savitarpio teisinė pagalba“, „sutarties ratifikavimas“, „Brazilijos Federacinė Respublika“, „bendradarbiavimas“.

- 16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**
Nėra.